

УДК 338.431:338.124.2(477.83)

РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Г. Сиротюк, к. е. н., доцент

ORCID ID: 0000-0002-8740-7959

Львівський національний університет природокористування

© С. Сиротюк, 2022

<https://doi.org/10.31734/agrarecon2022.03-04.014>

Сиротюк Г. Регіональні особливості розвитку аграрного сектору в умовах економічної нестабільності

Проаналізовано основні тенденції розвитку аграрного сектору Львівської області. Визначено основні проблеми функціонування сільськогосподарських підприємств в умовах економічної нестабільності. Зазначено, що сталий розвиток аграрного сектору конкретного регіону визначають такі чинники, як посилення економічної самостійності регіонів і створення сприятливих умов для їх соціально-економічного розвитку. Проаналізовано виробництво продукції сільського господарства і встановлено, що стан тваринництва у досліджуваному регіоні не відповідає своїм потенційним можливостям. Виявлено погіршення пропорційності між розвитком галузей рослинництва і тваринництва: у сільськогосподарських підприємствах співвідношення становить 76% і 24%, а у господарствах населення – 67,1% і 32,9% відповідно. З'ясовано, що сільськогосподарські підприємства спеціалізуються на вирощуванні високорентабельної та швидкоокупної продукції рослинництва (соя, соняшник, ріпак, зернові культури), а в тваринництві – продукції птахівництва та свинарства. Господарства населення вирощують більш трудомістку продукцію рослинництва і тваринництва (картоплі, овочевих і ягідних культур, продукції великої рогатої худоби). Встановлено, що в умовах економічної та політичної нестабільності більш уразливими виявилися великі сільськогосподарські підприємства, а фермерські та особисті селянські господарства – більш стійкими. Обґрунтовано підходи до формування державної політики щодо розвитку аграрного сектору в сучасних умовах. Доведено, що обсяги державної підтримки виробників сільськогосподарської продукції недостатні для реструктуризації аграрного виробництва на засадах сталості. Запропоновано пріоритетні напрями стабілізації розвитку аграрного сектору економіки Львівщини в сучасних умовах і спроможності забезпечення його конкурентних переваг у перспективі.

Ключові слова: аграрний сектор, сталий розвиток, сільськогосподарська продукція, державна підтримка.

Syrotyuk H. Regional features of the agrarian sector development in conditions of economic uncertainty

The article supplies analysis of the main trends of the agrarian sector development in Lviv region. The work identifies principal problems of the agricultural enterprises performance in conditions of economic uncertainty. It is noted that sustainable development of the agrarian sector of each region is determined by the factors, such as strengthening of the economic independence of the region and creation of favorable conditions for its social and economic development. The author analyzes agricultural production and notes that the current conditions of animal breeding in the studied region do not reflect its potential capacity. The research confirms deterioration of the balance between development of the branches of crop production and animal breeding: at agricultural enterprises, the correlation is 76% to 24%, whilst at the private households of population, it is 67.1% to 32.9% respectively. It is found out that agricultural enterprises are specialized in growing highly profitable crops (soy beans, sunflower, rape, cereals) and breeding poultry and pigs. Private households of population are mostly focused on growing more labor-intensive products of crop production and animal-breeding (potato, vegetables and berries, cattle products). It is confirmed that in conditions of the economic and political uncertainty, large agricultural enterprises have appeared to be more vulnerable, whilst private households of population are more stable. The author substantiates approaches to formation of the state policy concerning the agrarian sector development in the modern conditions. It is proven that the volume of the state support for agricultural producers is insufficient for restructuration of agricultural production according to the principles of sustainability. The work outlines the priority directions for stabilization of the agrarian sector development in Lviv region in the current conditions and the ability to support its competitive advantages in the future.

Key words: agricultural sector, sustainable development, agricultural products, state support.

Постановка проблеми. В умовах поглиблення євроінтеграційних процесів та інституціональних змін в економіці України особливу роль відіграє аграрний сектор, який є «локомотивом» економіки. Стратегічне значення аграрного сектору економіки зумовлено його потужним експортним потенціалом і вагомим внеском у формування продовольчої безпеки країни. Проте цей сектор економіки виявився найбільш уразливим до негативної дії чинників нестабільності на тлі повномасштабної агресії росії проти України.

Сучасний стан функціонування аграрних підприємств характерний нестабільністю і значним ступенем ризику господарювання. Це негативно позначається на показниках ефективності їх виробничо-господарської діяльності. Тому актуалізується проблема забезпечення сталого розвитку аграрних підприємств на основі обґрунтування перспективних напрямів їх діяльності, переходу на інноваційний шлях розвитку, розробки відповідних заходів, які б дали їм змогу пристосуватись до ринкового середовища в умовах економічної нестабільності.

Ефективне функціонування та розвиток аграрного сектору потребує ретельного дослідження, особливо на регіональному рівні, адже регіональна диференціація чинників визначає галузеву спеціалізацію сільськогосподарського виробництва. Ринкові спостереження надають об'єктивну інформацію про стан, тенденції розвитку і проблемні аспекти аграрного сектора, які дозволяють отримати конкурентні переваги і мінімізувати ризик у господарській діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку та ефективного функціонування аграрного сектору економіки розкрито у працях багатьох науковців.

Гадзало Я. та Лузан Ю. (2021) зауважують, що основні тенденції розвитку національної економіки за період розбудови державності України вказують на значну її залежність від стійкості розвитку аграрного сектору, який отримує дедалі більшу значущість у вирішенні соціально-економічних й екологічних проблем держави.

Пуцентейло П. та Костецький Я. (2017) доводять, що реальний швидкий розвиток в

аграрному секторі можливий лише за умов дієвої інституціональної модернізації та створення належного інституціонального середовища, необхідного для ефективного ведення господарської діяльності в сільському господарстві, на основі стратегії загальної модернізації галузі. Тільки за злагодженої роботи сільськогосподарських підприємств усіх форм власності з використанням високопродуктивної техніки, енергоощадних технологій, із залученням висококваліфікованих фахівців можливе створення конкурентоспроможного аграрного сектору економіки.

Надвичиний С. (2017) для адекватного реагування аграрного сектору на глобальні виклики пропонує виконати завдання: переоснастити та модернізувати аграрну сферу, переорієнтуватися на інноваційно-інвестиційну модель розвитку; сформувати якісний і висококваліфікований кадровий склад галузі, спроможний ефективно працювати в рамках інноваційно-інвестиційної моделі розвитку; оптимізувати агрохімічне втручання та збільшити обсяги внесення органічних та зелених добрив; створити сучасну соціальну інфраструктуру у межах сільських територій.

Досліджуючи аграрний сектор в умовах війни, Негрей М. і Трофімцева О. (2022) зауважують, що поряд із виживанням для аграрного сектору відкриваються нові можливості і потреби: потреба в забезпеченні продуктами харчування Збройних Сил України, особливо галетами та закусками; зміна структури споживання в період воєнного часу; регіональні зміни, а саме збільшення попиту в західному регіоні внаслідок внутрішньої міграції населення; припинення постачання овочів і фруктів з окупованих територій; проблема з імпортом, що виникла внаслідок порушення логістичних ланцюгів і створила потребу в імпортозамінниках.

Відаючи належне багатоаспектному доробку науковців у дослідженні зазначеної проблематики, подальшого наукового обґрунтування вимагають питання щодо визначення основних напрямів забезпечення ефективного розвитку аграрного сектору економіки з урахуванням регіональних особливостей.

Постановка завдання. Метою дослідження є вивчення основних тенденцій розвитку та економічної ефективності виробни-

чо-господарської діяльності аграрного сектору Львівської області та пошук ефективних рішень щодо його розвитку.

Методика дослідження та матеріали. У процесі дослідження застосовано низку загальнонаукових і спеціальних методів: абстрактно-логічний, індукції та дедукції – для теоретичного узагальнення результатів дослідження; аналізу та синтезу – для деталізації об'єкта дослідження; статистико-економічний – під час опрацювання інформації про стан і тенденції розвитку аграрного сектору тощо.

Інформаційною базою дослідження слугували праці науковців із питань розвитку виробництва і державної підтримки аграрного сектору економіки, чинна нормативно-правова база, офіційні матеріали Головного управління статистики у Львівській області тощо.

Виклад основного матеріалу. В умовах сьогодення аграрний сектор має пріоритетне значення та є основним орієнтиром, який спроможний збалансувати економічну, соціальну та екологічну компоненту сталого розвитку країни та забезпечити її подальший ефективний розвиток.

Сталий розвиток сільськогосподарського виробництва, як вважає Ключан В. (2013), – це система забезпечення екологічно чистими і безпечними для здоров'я продуктами харчування населення, достатніми для повноцінного задоволення потреб людей.

Тісна залежність від природно-кліматичних умов та виражений сезонний характер виробництва призводять до того, що аграрний сектор економіки є найбільш відсталим у техніко-технологічному та економічному значенні порівняно з іншими секторами національної економіки. Йому притаманний слабкий рівень розвитку інфраструктури і висока ймовірність ризику. Попри те, аграрний сектор має велику кількість переваг: сприятливі кліматичні умови для ведення господарської діяльності; значний внутрішній та зовнішній попит на аграрну продукцію, особливо зернових культур; наявний ресурсний потенціал тощо.

Розглядаючи сталий розвиток аграрного сектору конкретного регіону, варто звернути увагу на такі чинники, як посилення економічної самостійності регіонів і створення сприятливих умов для їх соціально-

економічного розвитку. Аналіз такого важливого макроекономічного показника, як валовий регіональний продукт, має позитивну тенденцію до зростання, що вказує на сталість розвитку аграрного сектору економіки. Щодо індексу валового регіонального продукту, то віднедавня йому притаманна спадна тенденція (рис. 1).

Не менш важливо проаналізувати індекс цін сільськогосподарської продукції, який використовується для характеристики сукупності в часі, з метою зіставлення фактичного випуску з плановим, для порівняння цін, продуктивності праці, підприємств, сільськогосподарської продукції.

Методика розрахунку індексу цін у сільському господарстві охоплює розрахунки індексів цін реалізації сільськогосподарської продукції та індекси цін на придбану сільськогосподарськими підприємствами продукцію та послуги. Визначення цих індексів є важливим аспектом оцінювання стану та тенденцій розвитку аграрного сектору, формування макроекономічної державної політики (рис. 2).

Індекс сільськогосподарської продукції за аналізований період змінювався поступово у бік зростання та не містив різких стрибків у динаміці.

Добрунук Т. і Кузнєцова О. (2022) зауважують, що аграрний сектор вирізняється інституційними формами організації виробництва, які мають свої специфічні властивості та ознаки, а товаровиробників прийнято об'єднувати у такі групи:

1) індивідуальний сектор, орієнтований на внутрішній споживчий ринок і забезпечення внутрішньої продовольчої безпеки;

2) корпоративний сектор, до якого входять агрохолдинги й великі сільськогосподарські підприємства зі значною часткою іноземного капіталу, орієнтованого на постійне розширення монокультуризації та експорту.

В умовах війни першочерговим завданням аграрного сектора стало надійне забезпечення населення сільськогосподарською продукцією та продовольством, і тут чільна роль належить фермерським та особистим селянським господарствам, особливо в збереженні та розвитку локальних ринків і ланцюгів постачання продукції.

Рис. 1. Динаміка валового регіонального продукту*

*Побудовано автором за даними Головного управління статистики у Львівській області

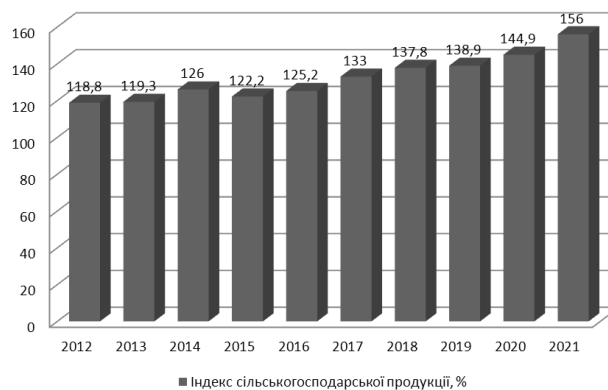

Рис. 2. Динаміка індексу цін сільськогосподарської продукції у Львівській області*

*Побудовано автором за даними Головного управління статистики у Львівській області

В області аграрну продукцію виробляє 1,3 тис. аграрних формувань, з них 787 фермерських господарств та 278,7 тис. одиниць господарств населення. У регіоні перебуває 2,8 % площ сільськогосподарських угідь України, на яких створюється близько 4 % загальнодержавного обсягу валової сільськогосподарської продукції. У 2021 році частка Львівської області у загальних показниках сільського господарства України становила 3,6 %, продукція рослинництва – 3,2 %, а продукція тваринництва – 5,5% (Статистичний збірник....., 2022).

Львівщина – унікальний регіон, адже ведення сільського господарства тут віддавна ґрунтується на сімейному і кооперативному принципах, а у сільській місцевості проживає до 40 % населення області. Останніми роками, навіть у період пандемії, зумовленої COVID-19, виробництво сільськогосподарської продукції у Львівській області має позитивну тенденцію до зростання.

Досліджуючи виробництво окремих видів продукції рослинництва, встановили, що виробництво майже 75 % зернових та 100% технічних культур зосереджено у сільськогосподарських підприємствах, а у господарствах населення – виробництво картоплі та овочів становить 95–97 %. Варто зауважити суттєве зростання виробництва у сільськогосподарських підприємствах Львівщини таких інноваційних культур, як соя (у 3,5 рази) та соняшник (у 3,7 рази) (табл. 1).

Стан розвитку тваринництва має значний вплив на економічний потенціал аграрного сектору економіки, а також на інші сфери суспільного виробництва. Ця галузь задовольняє потреби населення у високоякісних, дієтичних продуктах харчування, промисловість забезпечує цінною сировиною та виконує важливу роль під час ведення землеробства, забезпечуючи його органічними добривами, внесення яких у ґрунт відновлює і підвищує його родючість.

Таблиця 1

Динаміка виробництва продукції рослинництва за категоріями виробників, тис. т*

Культура	2015 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2021 р. до 2015 р.
Сільськогосподарські підприємства					
Культури зернові та зернобобові	910,8	1204,0	1189,1	1361,5	149,5
Соя	76,0	159,7	229,0	263,8	Більше у 3,5 рази
Соняшник	27,8	72,6	84,8	101,7	Більше у 3,7 рази
Буряк цукровий фабричний	573,3	619,0	723,1	848,5	148,0
Ріпак і кольза	141,2	184,5	172,1	177,4	125,6
Картопля	46,3	50,0	49,1	78,9	170,4
Культури овочеві	35,3	29,8	35,0	28,9	81,9
Господарства населення					
Культури зернові та зернобобові	455,5	439,7	418,4	466,4	102,4
Соя	-	-	-	-	-
Соняшник	-	-	-	-	-
Буряк цукровий фабричний	9,7	-	-	-	-
Ріпак і кольза	-	-	-	-	-
Картопля	1576,2	1522,9	1552,0	1602,4	101,7
Культури овочеві	448,2	679,3	771,7	800,3	178,6

*Побудовано автором за даними Головного управління статистики у Львівській області

Таблиця 2

Динаміка виробництва продукції тваринництва за категоріями виробників, тис. т*

Вид продукції	2015 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2021 р. до 2015 р., %
Сільськогосподарські підприємства					
М'ясо (у забійній масі)	60,6	76,6	76,8	97,4	160,7
у т. ч. яловичина та телятина	3,0	1,5	1,2	1,9	63,3
свинина	24,1	28,8	20,1	29,8	123,7
м'ясо птиці	33,5	46,3	55,5	65,7	196,1
Молоко	25,6	29,6	29,8	29,2	114,1
Яйця, млн шт.	59,3	54,1	47,2	61,9	104,4
Господарства населення					
М'ясо (у забійній масі)	59,3	53,4	52,3	49,9	84,1
у т. ч. яловичина та телятина	24,9	23,4	23,2	19,7	79,1
свинина	23,6	19,0	18,2	17,4	73,7
м'ясо птиці	9,2	9,0	9,0	10,6	115,2
Молоко	545,6	451,3	430,3	396,1	72,6
Яйця, млн шт.	477,3	527,0	532,0	536,9	112,5

*Побудовано автором за даними Головного управління статистики у Львівській області

Нині стан галузі тваринництва у досліджуваному регіоні не відповідає своїм потенційним можливостям. Це пов'язано з нестабільною соціально-економічною ситуацією у країні, диспаритетом цін між продукцією сільськогосподарського виробництва і промисловості, недосконалою державною підтримкою виробників продукції тваринництва, непередбачуваною ціновою політикою тощо. У 2021 році спостерігається зменшен-

ня основних видів продукції тваринництва за усіма категоріями господарств (табл. 2).

У структурі виробництва продукції сільськогосподарські підприємства спеціалізуються головню на птахівництві (89,6 % загального обсягу) та продукції свинарства (63,1 %). Продукція вирощування великої рогатої худоби зосереджена переважно у господарствах населення: виробництво м'яса яловичини та телятини у 2021 р. становило 91,2 % загального обсягу, а виробництво молока – 93,1 %.

Отже, в результаті дослідження встановлено, що сільськогосподарські підприємства регіону спеціалізуються на вирощуванні високорентабельної та швидкоокупної продукції рослинництва (соя, соняшник, ріпак, зернові культури), а в тваринництві – продукції птахівництва та свинарства. Господарства населення займаються вирощуванням більш трудомісткої продукції рослинництва і тваринництва (картоплі, овочевих і ягідних культур, продукції великої рогатої худоби).

Віднедавна спостерігається значне погіршення пропорційності між розвитком галузей рослинництва і тваринництва. Так, у 2021 році у сільськогосподарських підприємствах Львівської області частка продукції рослинництва в загальному обсязі продукції становила 76 %, а тваринництва – 24 %. У господарствах населення таке співвідношення становило 67,1 % і 32,9 %. Така ситуація негативно позначається на продовольчій безпеці, якості використання земель, зайнятості сільського населення тощо.

Занепад тваринництва можна зупинити завдяки програмам державної підтримки. Проте дієвість цих програм недостатня та нестабільна, а окремі пільги сільськогосподарським виробникам (зі сплати ПДВ) були скасовані. Фінансова підтримка розвитку тваринництва Львівської області була найбільшою у 2019 році – 73,3 млн грн, а вже у 2020 році її показник знизився до 26,1 млн грн.

Погоджуємося з позицією Рябокони В. (2021), що соціально-економічні перетворення в АПК об'єктивно вимагають докорінної перебудови аграрного сектору шляхом урегулювання законодавчої бази, соціально-економічних відносин, зокрема у сфері земельних відносин, створення механізмів підтримання конкурентоспроможного виробництва на основі вивіреної світовою практикою системи ціноутворення, формування стимулюючої фінансово-кредитної та податкової політики, створення ринкової інфраструктури та нових типів сучасних ринків продовольчих ресурсів, матеріальних засобів виробництва та робочої сили.

В області прийнято Комплексну програму підтримки та розвитку сільського господарства на 2021–2025 роки, на яку з обласного бюджету у 2021 році виділено 20,3 млн грн. Регіональна програма спрямована на підтримку виробників сільськогосподарської продукції, особливо для малих і дрібних виробників,

наращування сільськогосподарського виробництва, стимулювання інноваційних видів економічної діяльності з високою доданою вартістю, стимулювання економічного розвитку сільських територій.

Стан аграрного сектору та його стратегічне значення у системі національної економіки зумовлюють необхідність активізації державного втручання з метою підвищення конкурентоспроможності продукції сільського господарства й забезпечення необхідних пропорцій його розвитку на основі освоєння інноваційних технологій. Особливо це стосується покращання умов кредитування аграріїв. Нині діє програма «Доступні кредити 5–7–9%», згідно з якою виробники аграрної продукції можуть отримати кредит під 0 % до 60 млн грн під час воєнного стану та протягом місяця після його припинення/скасування на період до шести місяців для сільськогосподарської діяльності (придбання техніки, палива, насіння, добрив тощо).

Регіональною програмою передбачено такі важливі напрями, як надання пільгових кредитів для аграріїв у розмірі 10 млн грн. Кредити надають під 3% річних у сумі до 150 тисяч для поповнення обігових коштів і до 500 тисяч на капітальні видатки, якщо вони становитимуть не менше ніж 70 % від суми кредиту (Комплексна програма підтримки....., 2021).

Поділяємо думку Галицького О., Лівінського А. та Дяченко О. (2019) про те, що лише постійно вдосконалюючи механізм кредитно-фінансового забезпечення розвитку аграрного виробництва, керуючись перспективами на майбутнє, можна досягти цілей щодо національної продовольчої безпеки, формування сучасного та необхідного ринку сировини для промисловості, підвищити експортний потенціал, створити необхідні умови для життєдіяльності сільського соціуму.

Отже, пріоритетними напрямами стабілізації розвитку аграрного сектору економіки Львівщини в сучасних умовах економічної нестабільності та спроможності забезпечення його конкурентних переваг у перспективі є:

фінансова підтримка компенсацією відсотків за кредитами та відсотків (комісії) за супроводження договорів фінансового лізингу;

фінансова підтримка на зворотній основі у вигляді пільгових кредитів;

фінансова підтримка суб'єктів підприємництва частковою компенсацією вартості насіння;

державна підтримка нішевих культур (зокрема вирощування гречки);

часткове відшкодування вартості сільськогосподарської техніки;

упровадження компенсацій до 25 % вартості за придбані машини та обладнання;

фінансова підтримка сільськогосподарських товаровиробників у вигляді дотації за утримання корів усіх напрямів продуктивності;

підтримка розвитку тваринництва та переробки сільськогосподарської продукції;

повернення витрат на відтворення племінних тварин;

повернення коштів, затрачених на будівництво та реконструкцію тваринницьких ферм, рибних господарств;

спеціальні бюджетні дотації на збільшення поголів'я корів власного відтворення.

Висновки. Аграрний сектор економіки досліджуваного регіону, незважаючи на світову пандемію та повномасштабну війну у країні, продемонстрував свою здатність виконувати головну роль – забезпечення населення сільськогосподарською продукцією та продовольством.

В умовах економічної та політичної нестабільності більш уразливими виявилися великі сільськогосподарські підприємства, а фермерські та особисті селянські господарства проявили свою стійкість.

На основі аналізу наявних регіональних особливостей розвитку аграрного сектору виявлено, що у формуванні компонент регіональної зумовленості особливу роль виконує територіально-локалізаційна складова.

Стимулювання розвитку аграрного сектору здійснюється в рамках державної політики, яка є деструктивною і безсистемною. Обсяги державної підтримки виробників сільськогосподарської продукції недостатні для реструктуризації аграрного виробництва на засадах сталості. Тому подальший розвиток аграрного сектору економіки потребує ефективної державної підтримки, оскільки ця галузь, з урахуванням її стійкості, має стати флагманом у розвитку економіки країни через достатній рівень природно-ресурсного потенціалу. Першочерговими заходами розвитку та забезпечення економічної стабільності аграрного сектору має бути фінансова підтримка через упровадження бюджетних грантових програм для розвитку стратегічно важливих галузей аграрного виробництва.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

Гадзало, Я. М. та Лузан, Ю. Я., 2021. Основні суперечності організаційно-економічного механізму розвитку аграрної сфери України та шляхи їх врегулювання. *Економіка АПК*, 11, с. 6–21.

Галицький, О. М., Лівінський, А. І. та Дяченко, О. П., 2019. Організаційно-економічний механізм державного регулювання аграрного виробництва в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*, 3, с. 93–98.

Добрунік, Т. та Кузнєцова, О., 2022. Проблеми і напрямки розвитку аграрного сектору України в умовах економічної нестабільності. *Економіка та суспільство*, 42 [online] Доступно: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1619>. [Дата звернення 15 жовтня 2022].

Клочан, В. В., 2013. Сталий розвиток та концентрація виробництва сільськогосподарських підприємств. *Вісник Харківського національного технічного університету сільськогосподарства імені Петра Василенка: Економічні науки*, 137, с. 117–125.

Комплексна програма підтримки та розвитку сільськогосподарства у Львівській області на 2021–2025 роки [online] Доступно: <https://lvivoblrada.gov.ua/programi-2021-2025-rokiv> [Дата звернення 10 жовтня 2022].

Надвиничний, С. А., 2017. Вплив глобальних викликів на розвиток аграрної сфери України. *Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України*, 9, с. 69–75.

Негрей, М. В. та Трофімцева, О. В., 2022. Аналіз функціонування аграрного сектору України в умовах війни. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна серія «Економічна»*, 102, с. 49–56.

Пуцентейло, П. Р. та Костецький, Я. І., 2017. Інституціональне середовище та інституції функціонування аграрного сектору України в умовах трансформаційних процесів. *Інноваційна економіка*, 7–8 (70), с. 28–38.

Рябоконт В. П., 2021. Соціально-економічні умови розвитку аграрного сектору. *Економіка АПК*, 2, с. 6–14.

Статистичний збірник «Сільське господарство Львівської області», 2021. Головне управління статистики у Львівській області, 2022.

Стаття надійшла 29.10.2022

